

Брюксел, 7.9.2017 г.
COM(2017) 466 final

**СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ,
ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪВЕТ И СЪВЕТА**

**Десети доклад за напредъка по създаването на ефективен и истински Съюз на
сигурност**

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Настоящият документ е десетият месечен доклад за напредъка по създаването на ефективен и истински Съюз на сигурност и обхваща развитието в две основни насоки: борбата с тероризма, организираната престъпност и средствата, които ги подкрепят; укрепването на нашите защитни механизми и изграждането на устойчивост по отношение на тези заплахи.

През последните седмици Европа отново пострада от поредица от терористични нападения. На 9 август 2017 г. кола се врязва в патрулиращ военен автомобил в Льовалоа-Пере (Париж) и рани шестима войници. На 17 август 2017 г. в Барселона беше извършено нападение с товарен автомобил на площада Рамблас, при което загинаха 15 души, а над 100 бяха ранени. На 18 август 2017 г. мъж нападна с нож 10 души във финландския град Турку, двама от които починаха. На 25 август 2017 г. в Брюксел мъж нападна войници с нож и рани двама. В същия ден мъж нападна с нож полицаи пред Бъкингамския дворец в Лондон. Тези нападения за пореден път подчертават изключителното значение на борбата с насилническия екстремизъм и радикализацията и предизвикателството, пред което са изправени държавите членки при осуетяването и предотвратяването на атаките и противодействието на радикализацията, която ги подклажда.

В навечерието на речта за състоянието на Съюза за 2017 г., в която председателят Юнкер ще определи приоритетите за следващите 12 месеца, настоящият доклад съдържа **преглед на напредъка, постигнат** в изграждането на Съюза на сигурност в изпълнение на приоритетите, заложи в **речта за състоянието на Съюза през 2016 г.**¹ и **работната програма на Комисията за 2017 г.**² Докладът представя също така актуална информация за изпълнението на други приоритетни досиета в областта на сигурността.

През последната година Комисията предприе решителни действия за повишаване на сигурността по външните граници, подобряване на обмена на информация, ограничаване на възможностите за действие на терористите и предотвратяване на радикализацията. Всички свързани със сигурността приоритети, посочени в речта за състоянието на Съюза през 2016 г., бяха изпълнени в съответствие с Европейската програма за сигурност³. Благодарение на това държавите членки бяха подкрепени в усилията си за справяне със заплахата, която представляват тероризмът, организираната престъпност и киберпрестъпността. Предстои обаче още много работа. Въз основа на постигнатото през последната година е необходимо усилията да продължат, за да бъдат преодолените днешните предизвикателства в областта на сигурността, по-специално чрез въвеждането на оперативна съвместимост между информационните системи, предотвратяването на насилническия екстремизъм и радикализацията, пресичането на източниците и каналите за финансиране на тероризма и подобряването на киберсигурността.

¹ <https://publications.europa.eu/bg/publication-detail/-/publication/c9ff4ff6-9a81-11e6-9bca-01aa75ed71a1/language-bg/format-PDF/source-40640288>.

² https://ec.europa.eu/info/files/commission-work-programme-2017-delivering-europe-protects-empowers-and-defends-com-2016-710_bg.

³ COM(2015) 185 final (28.4.2015 г.).

II. КЪМ ПОСТИГАНЕТО НА ЕФЕКТИВЕН И ИСТИНСКИ СЪЮЗ НА СИГУРНОСТ — ЕДНА ГОДИНА ПО-КЪСНО

1. Засилване на сигурността по външните граници

*„Ще защитаваме границите си и чрез строг контрол на всички пресичащи ги лица, който ще бъде приет до края на годината. Всеки път, когато някой **влиза или излиза от Европейския съюз**, за него ще има запис: кога, къде и защо го прави.*

*До ноември ще предложим **Европейска система за информация за пътуванията** — автоматизирана система за издаване на разрешения да се пътува до Европа. По този начин ще знаем кой пътува до Европа дори преди да пристигне тук.“*

Председателят на Комисията Жан-Клод Юнкер, реч за състоянието на Съюза, 2016 г.

През последната година бе отбелязан значителен напредък за засилване на сигурността на външните граници. На 7 април 2017 г. влезе в сила преразгледаният Кодекс на шенгенските граници, който предвижда **системни проверки** в базите данни на всички пътници, преминаващи външните граници, включително гражданите на ЕС⁴. Тези системни проверки допринасят за идентифицирането на пътниците, които представляват заплаха за сигурността или за които е издадена заповед за арест. През юли 2017 г. Европейският парламент и Съветът постигнаха политическо споразумение за **системата на ЕС за влизане/излизане** съгласно предложението на Комисията от април 2016 г.⁵ В системата ще се регистрират данни за влизането и излизането на лица, които не са граждани на ЕС и които преминават външните граници на ЕС, като по този начин ще се допринесе за подобряване на управлението на външните граници и за повишаване на вътрешната сигурност чрез извършването на по-качествен и по-ефикасен контрол. Понастоящем със съзакондателите се обсъжда предложението на Комисията от ноември 2016 г. за създаване на **система на ЕС за информация за пътуванията и разрешаването им (ETIAS)**⁶. Системата ще събира информация за лица, които възнамеряват да пътуват до ЕС без виза, с цел извършването на проверки във връзка с незаконната миграция и проверки за сигурност и установяването на възможни рискове преди пристигането. Комисията продължава да работи със съзакондателите за постигането на споразумение по това предложение преди края на годината⁷, в съответствие със съвместната декларация относно законодателните приоритети на ЕС за 2017 г. Тъй като при работата с тези инструменти се разчита на сигурни документи за пътуване и сигурни документи за самоличност, Комисията работи и по мерките за изпълнение срещу измами с документи за пътуване и документи за самоличност, които бяха посочени в план за действие от декември 2016 г.⁸

2. Подобряване на обмена на информация

⁴ Регламент (ЕС) 2017/458 (15.3.2017 г.). Вж. също шестия доклад за напредъка по създаването на ефективен и истински Съюз на сигурност (COM(2017) 213 final, 12.4.2017 г.).

⁵ COM(2016) 194 final (6.4.2016 г.). Вж. също деветия доклад за напредъка към постигането на ефективен и истински Съюз на сигурност (COM(2017) 407 final, 26.7.2017 г.).

⁶ COM(2016) 731 final (16.11.2016 г.). Вж. също втория доклад за напредъка по създаването на ефективен и истински Съюз на сигурност (COM(2016) 732 final, 16.11.2016 г.).

⁷ Съветът прие позиция за воденето на преговори на 9 юни 2017 г., а гласуването в комисията по граждански свободи, правосъдие и вътрешни работи (LIBE) на Европейския парламент относно нейната позиция за водене на преговори е предвидено за 26 септември 2017 г.

⁸ COM(2016) 790 final (8.12.2016 г.).

„Колко пъти през последните месеци научавахме за случаи, в които информацията е съществувала в база данни в някоя държава, но така и не е достигнала до органите в друга държава, които биха могли да се възползват от нея по предназначение?

*Сигурността на границите също предполага, че обменът на информация и на разузнавателни данни трябва да бъде приоритет. За тази цел **ще укрепим Европол** — европейската агенция, действаща в подкрепа на националните правоприлагащи органи — като ѝ осигурим по-добър достъп до бази данни и повече ресурси. Звеното за борба срещу тероризма, което понастоящем разполага с персонал от 60 души, не може да предоставя необходимата подкрепа 24 часа в денонощието и 7 дни в седмицата.“*

Председателят на Комисията Жан-Клод Юнкер, реч за състоянието на Съюза, 2016 г.

Данните са в основата на отбраната, непосредствено след външните граници. Работата за подобряване на обмена на информация беше приоритет на Комисията през последната година, като бяха предприети действия за изпълнението на съобщението за по-надеждни и по-интелигентни информационни системи в областта на границите и сигурността от април 2016 г.⁹ На първо място, **за да се извлече максимална полза от съществуващите информационни системи**, Комисията предложи през декември 2016 г. законодателство¹⁰ за укрепване на Шенгенската информационна система (ШИС) като най-успешния инструмент на ЕС в областта на правоприлагането, увеличи подпомагането за държавите членки във връзка с прилагането на Директивата на ЕС за резервационните данни на пътниците (PNR данни)¹¹, включително чрез план за прилагане и допълнително финансиране в размер на 70 милиона евро, и продължи производствата за нарушение срещу държавите членки, които още не са изпълнили Рамката от Прюм¹² за автоматизиран обмен на ДНК, пръстови отпечатъци и данни за регистрацията на превозни средства. Работата, насочена към по-добро използване на съществуващите системи, дава резултати, както се вижда от значителното увеличаване на справките в Шенгенската информационна система и от броя на намерените съответствия в резултат на тези справки¹³.

На второ място, Комисията предприе действия за **отстраняване на пропуските в архитектурата на ЕС за управление на данните**. В допълнение към работата по системата на ЕС за влизане/излизане и по системата на ЕС за информация за пътуванията и разрешаването им (ETIAS), посочени по-горе, Комисията представи през юни 2017 г. допълнително законодателно предложение¹⁴ за улесняване на обмена на данни от регистрите за съдимост на граждани на трети държави в ЕС чрез Европейската

⁹ COM(2016) 205 final (6.4.2016 г.). Вж. седмия доклад за напредъка по създаването на ефективен и истински Съюз на сигурност (COM(2017) 261 final, 16.5.2017 г.) за подробен преглед на актуалното състояние.

¹⁰ COM(2016) 881 final (21.12.2016 г.), COM(2016) 882 final (21.12.2016 г.), COM(2016) 883 final (21.12.2016 г.). Вж. третия доклад за напредъка по създаването на ефективен и истински Съюз на сигурност (COM(2016) 831 final, 21.12.2016 г.) за описание на законодателните предложения. Вж. също раздел IV.1 по-долу.

¹¹ Директива (ЕС) 2016/681 (27.4.2016 г.).

¹² Решения на Съвета 2008/615/ПВР и 2008/616/ПВР (23.6.2008 г.).

¹³ Годишните статистически данни за Шенгенската информационна система показват, че през 2016 г. компетентните органи на държавите членки са извършили в системата проверки за лица и вещи почти четири милиарда пъти, което представлява увеличение с 40 % спрямо 2015 г. Съответно броят на намерените съответствия е нараснал от около 150 000 през 2015 г. до над 200 000 през 2016 г. Що се отнася до сигналите, създадени от държави членки, към 30 юни 2017 г. в системата е имало общо 73 465 075 сигнала (884 169 сигнала за лица), което представлява нарастване с 11 % спрямо 30 юни 2016 г. (увеличение с 9 % при сигналите за лица).

¹⁴ COM(2017) 344 final (29.6.2017 г.).

информационна система за съдимост (ECRIS)¹⁵. Системата ще помогне за идентифицирането на осъдени граждани на трети държави и за посочването на държавите членки, които имат информация за тях. Чрез предлаганите мерки ще бъдат отстранени значими пропуски, свързани с информацията, и затова Комисията призовава съзаконодателите да постигнат бърз напредък по съответните законодателни предложения.

На трето място, за да се гарантира, че граничните служители и правоприлагащите органи разполагат с необходимата информация, Комисията работи за постигането на **оперативна съвместимост на информационните системи**. Въз основа на констатациите на експертна група на високо равнище Комисията изготви през май 2017 г.¹⁶ нов подход за управление на данните за границите и сигурността, при който всички централизирани информационни системи на ЕС за сигурност, управление на границите и управление на миграцията са съвместими, при пълно зачитане на основните права. Целта е по-бързо предоставяне на необходимата информация на полицейските служители на първа линия, граничните служители и имиграционните служители и премахване на т.нар. „слепи зони“, при които е възможно заподозрени терористи да бъдат регистрирани в различни, несвързани бази данни под различни псевдоними. Като част от тази работа Комисията представи през юни 2017 г. законодателно предложение¹⁷ за засилване на мандата на eu-LISA¹⁸, за да може агенцията да осигури техническото прилагане на новия подход.

През последната година централната роля на **Европол** нарасна още повече, в резултат на което правоприлагащата агенция се превърна в истински център на ЕС за обмен на информация за тежки трансгранични престъпления и тероризъм.¹⁹ Новият регламент за Европол²⁰, който влезе в сила на 1 май 2017 г., осигурява на агенцията инструментите, чрез които тя да стане по-ефективна, ефикасна и подотчетна. По-специално, новата уредба за обработка на данните засилва капацитета на агенцията за изготвяне на криминални анализи в услуга на държавите членки, а подсилените разпоредби за защита на данните осигуряват независим и ефективен надзор в областта на защитата на данните. Продължава работата за интегриране на базите данни на ЕС в областта на правоприлагането в информационната система на Европол и за установяване на оперативна съвместимост между тях. Комисията представи предложения за подобряване на достъпа на Европол до Шенгенската информационна система, за засилване на управлението на Европейския център за борба с тероризма и за извличане на максимална полза от сътрудничеството с международните партньори²¹. Комисията насърчи също така взаимодействието между правоприлагащите и разузнавателните органи²², и Европейският център за борба с тероризма установи контакти с

¹⁵ Първоначалното предложение (COM(2016) 7 final, 19.1.2016 г.) е част от съвместната декларация относно законодателните приоритети на ЕС за 2017 г.

¹⁶ Вж. седмия доклад за напредъка по създаването на ефективен и истински Съюз на сигурност (COM(2017) 261 final, 16.5.2017 г.).

¹⁷ COM(2017) 352 final (29.6.2017 г.). Вж. осмия доклад за напредъка по създаването на ефективен и истински Съюз на сигурност (COM(2017) 354 final, 29.6.2017 г.).

¹⁸ Европейска агенция за оперативното управление на широкомащабни информационни системи в пространството на свобода, сигурност и правосъдие.

¹⁹ Европол състави през 2016 г. над 46 000 нови досиета, което представлява увеличение с 16 % в сравнение с 2015 г. На 1 януари 2017 г. съдържанието на информационната система на Европол е било с 34 % повече в сравнение с 1 януари 2016 г., а общият брой на търсенията в тази система е нараснал със 127 % през 2016 г. спрямо 2015 г.

²⁰ Регламент (ЕС) 2016/794 (11.5.2016 г.).

²¹ COM(2016) 602 final (14.9.2016 г.).

²² COM(2016) 602 final (14.9.2016 г.).

Групата за борба с тероризма²³. Въз основа на задълбочена оценка на нуждите Европол получи 18 допълнителни щатни места, за да може да изпълнява новите си задачи през периода от 2017 г. до 2020 г., а от бюджета на ЕС за 2017 г. бяха отпуснати още 31 щатни места, за да може агенцията да работи денонощно и да разполага с капацитет за разполагане на място. Така щатът на Европол достигна 550 места. В проекта за бюджет на ЕС за 2018 г.²⁴ Комисията предложи Европол да бъде подсилена с още 16 щатни места, като целта е да се подкрепят нейните специализирани центрове²⁵, звеното ѝ за сигнализиране за незаконно съдържание в интернет да може да оказва по-голяма помощ за премахване на онлайн съдържание, свързано с тероризъм, и да се увеличат усилията за борба с онлайн измамите. Европол докладва за постоянно увеличаване на данните, въвеждани в нейните бази данни. Продължава обаче да е необходимо държавите членки да участват пълноценно в Европейския център за борба с тероризма, да предоставят цялата необходима информация на Европол за целите на изготвянето на съвместен анализ и да допринасят за оперативното сътрудничество с Европол, за да се използва целият потенциал на помощта, която агенцията може да окаже на националните органи.

3. Ограничаване на възможностите за действие на терористите

„Ето защо Комисията определи сигурността като приоритет от самото начало. Ние квалифицирахме тероризма като престъпление, а чуждестранните бойци като престъпници в целия ЕС; взехме мерки по отношение на огнестрелните оръжия и финансирането на тероризма; (...).“

Председателят на Комисията Жан-Клод Юнкер, реч за състоянието на Съюза, 2016 г.

През последната година ЕС предприе допълнителни действия за ограничаване на възможностите за действие на терористите. На 15 март 2017 г. съзаконодателите приеха **Директивата относно борбата с тероризма**²⁶, която допринася за предотвратяването на терористични нападения, криминализирайки деяния като финансирането на тероризма, получаването на обучение или пътуването за терористични цели, както и организирането или подпомагането на такива пътувания. Също така с Директивата се засилват правата на жертвите на тероризма и се предвижда набор от услуги, които да отговарят на специфичните им нужди. Държавите членки трябва да транспонират новите правила в националното си законодателство до 8 септември 2018 г.

На 17 май 2017 г. съзаконодателите приеха преразгледаната **Директива за огнестрелните оръжия**²⁷ във връзка с контрола върху придобиването и притежаването на оръжия. С предложението значително се удължава списъкът на забранените оръжия, като се забранява широкото разпространение на най-опасните оръжия. Държавите членки трябва да въведат до 14 септември 2018 г. изисквания контрол върху придобиването и притежаването на огнестрелни оръжия, за да се гарантира, че престъпните групировки и терористите не могат да се възползват от разпокъсаността на правилата в Съюза. Успоредно с това продължиха

²³ Групата за борба с тероризма е неформална група извън рамките на ЕС, която обединява службите за сигурност на държавите – членки на ЕС, Норвегия и Швейцария с цел подпомагане на сътрудничеството и оперативния обмен на разузнавателна информация. Тя изготвя също така съвместни оценки на терористичната заплаха въз основа на разузнавателна информация от националните служби и си сътрудничи с Центъра за разузнавателни данни и анализ на ситуацията (EU INTCEN).

²⁴ SEC(2017) 250 final (30.5.2017 г.).

²⁵ Европейският център за борба с тероризма, Европейският център за борба с киберпрестъпността и Европейският център за борба с контрабандата на мигранти.

²⁶ Директива (ЕС) 2017/541 (15.3.2017 г.).

²⁷ Директива (ЕС) 2017/853 (17.5.2017 г.).

усилията за преустановяване на предлагането на незаконни оръжия за извършителите на престъпления и терористите. В съответствие с призив на Комисията²⁸ Съветът заключи на 18 май 2017 г., че **трафикът на незаконни огнестрелни оръжия** се запазва като приоритет на ЕС в борбата с тежката и организираната престъпност през следващите четири години²⁹. Също така Комисията продължи да изпълнява плана за действие от декември 2015 г. за борба с незаконния трафик и използването на огнестрелни оръжия и взривни вещества³⁰. В съответствие с изявлението³¹ за засилване на борбата с незаконния трафик на огнестрелни оръжия и боеприпаси на Западните Балкани, което беше договорено на министърския форум ЕС-Западни Балкани по въпросите на правосъдието и вътрешните работи на 16 декември 2016 г., понастоящем Европол подготвя разполагането на свои служители в Албания, Босна и Херцеговина и Сърбия.

На 30 май 2017 г. Комисията стартира преразглеждането на Регламента на ЕС относно прекурсорите на взривни вещества³² в опит да засили ограниченията и контрола, прилагани по отношение на химическите вещества, които могат да се използват за производството на **взривни вещества в домашни условия**. В момента тече поредица от регионални семинари с участието на органи на държавите членки, чиято цел е да се подобри изпълнението на национално равнище и да се осигури необходимият обмен на информация.

От предишните и по-скорошните терористични нападения, например тези в Барселона и Манчестър, се вижда, че нападенията са насочени към **лесни мишени**, които са публични места като училища, хотели, плажове, търговски центрове, културни и спортни мероприятия, места с голямо струпване на хора и транспортни възли. Комисията увеличи усилията си в тази област, за да може да осигури форум за обмен на информация и най-добри практики между държавите членки. На 6 и 7 февруари 2017 г. беше организиран първият семинар на ЕС относно защитата на лесните мишени, на който бяха договорени няколко аспекта на политиката и действия с държавите членки. Също така Комисията създаде платформа, чрез която държавите членки могат да обменят документи, материали с насоки и контролен списък на уязвимите места в контекста на защитата на лесните мишени. На 29 юни 2017 г. се състоя финансирано от Комисията учение във връзка с кризисна ситуация с лесни мишени, в което участваха Белгия и Нидерландия и на което бяха изпитани различни подходи към защитата на лесните мишени.

В областта на сигурността на транспорта ЕС разработи обща процедура за оценка на риска, чиято цел е да се повиши сигурността на гражданските полети, прелитащи над зони на конфликти, както и на товарните и гражданските полети от трети държави. Що се отнася до товарните и гражданските полети от трети държави, общата процедура ще бъде съпътствана от усилия за изграждане на капацитет в третите държави.

През последната година продължи работата по **разкриване и предотвратяване на финансирането на терористични действия** в контекста на плана за действие за борба с финансирането на тероризма³³, най-вече въз основа на законодателни предложения,

²⁸ Вж. шестия доклад за напредъка по създаването на ефективен и истински Съюз на сигурност (COM(2017) 213 final, 12.4.2017 г.).

²⁹ Заключение на Съвета за определяне на приоритетите на ЕС в борбата срещу организираната и тежката международна престъпност за периода 2018—2021 г. (Документ на Съвета 9450/17, 19.5.2017 г.).

³⁰ COM(2015) 624 final (2.12.2015 г.).

³¹ http://europa.eu/rapid/press-release_STATEMENT-16-4445_en.htm.

³² ОВ L 39, 9.2.2013 г., стр. 1.

³³ COM(2016) 50 final (2.2.2016 г.).

представени от Комисията³⁴. През декември 2016 г.³⁵ Комисията представи три законодателни предложения за завършване и укрепване на нормативната уредба на ЕС в областите на изпирането на пари³⁶, незаконните парични потоци³⁷ и обезпечаването и конфискацията на активи³⁸. Още през юли 2016 г. Комисията предложи изменение на Четвъртата директива за борба с изпирането на пари, насочено към справяне с новите начини за финансиране на тероризма (например виртуални валути, предплатени карти) и повишаване на прозрачността за целите на борбата с изпирането на пари³⁹. Последното предложение, свързано с борбата с финансирането на тероризма, датира от 13 юли 2017 г. Тогава Комисията предложи регламент за предотвратяване на вноса и съхранението в ЕС на културни ценности, които са били незаконно изнесени от трета държава⁴⁰. Комисията призовава съзаконодателите да напреднат бързо в работата си по тези важни предложения.

През май 2017 г. Комисията прие препоръка относно пропорционалните **полицейски проверки и полицейското сътрудничество в Шенгенското пространство**⁴¹, съдържаща мерки, които държавите от Шенген следва да предприемат, за да осигурят по-ефективно използване на съществуващите полицейски правомощия с цел отстраняване на заплахите за обществения ред и вътрешната сигурност. За да подпомогне изпълнението на препоръката, Комисията организира на 10 юли 2017 г. семинар с държавите членки, който бе последван от втори семинар на 8 септември 2017 г.

4. Предотвратяване на радикализацията

„Ето защо Комисията определи сигурността като приоритет от самото начало. (...); работихме с интернет компаниите за премахване на онлайн терористичната пропаганда и се борихме срещу радикализацията в европейските училища и затвори.“

Председателят на Комисията Жан-Клод Юнкер, реч за състоянието на Съюза, 2016 г.

Най-ефективната политика за борба с тероризма е да се предотврати лицата да бъдат привлечени от послания за насилие и терор. През последната година Комисията увеличи подкрепата си за дейностите в тази посока, предприемани от държавите членки на национално и местно равнище, като изпълни действията, набелязани в съобщението

³⁴ Вж. осмия доклад за напредъка по създаването на ефективен и истински Съюз на сигурност (COM(2017) 354 final, 29.6.2017 г.) и приложение 2 към него за преглед на актуалното състояние на изпълнението на плана за действие за засилване на борбата с финансирането на тероризма.

³⁵ Вж. третия доклад за напредъка по създаването на ефективен и истински Съюз на сигурност (COM(2016) 831 final, 21.12.2016 г.) за подробно описание на законодателните предложения.

³⁶ Предложение за директива за хармонизиране на определението и наказателните санкции за изпирането на пари, COM(2016) 826 final (21.12.2016 г.).

³⁷ Предложение за регламент за разкриване на незаконни парични плащания, COM(2016) 825 final (21.12.2016 г.).

³⁸ Предложение за регламент относно взаимното признаване на решенията за обезпечаване и конфискация на активи от престъпления, COM(2016) 819 final (21.12.2016 г.).

³⁹ COM(2016) 450 final (5.7.2016 г.). Вж. деветия доклад за напредъка към постигането на ефективен и истински Съюз на сигурност (COM(2017) 407 final, 26.7.2017 г.) за описание на законодателното предложение. Това е част от съвместната декларация относно законодателните приоритети на ЕС за 2017 г. и следователно съзаконодателите би трябвало да постигнат споразумение преди края на годината. В момента текат тристранни срещи.

⁴⁰ COM(2017) 375 final (13.7.2017 г.).

⁴¹ C(2017) 3349 final (12.5.2017 г.).

от юни 2016 г. относно подпомагането на предотвратяването на радикализацията, водеща до насилнически екстремизъм⁴².

За да противодейства на **радикализацията онлайн**, през последната година Комисията продължи да работи с интернет платформи, за да преустанови използването на интернет от терористите и да защити потребителите на онлайн съдържание. Интернет форумът на ЕС има две основни цели: намаляване на достъпа до онлайн съдържание с терористичен характер и даване на възможност на партньорите от гражданското общество да увеличат въздействащите алтернативни послания онлайн. В контекста на първата цел звеното за сигнализиране за незаконно съдържание в интернет към Европол продължава да играе важна роля за сигнализиране на интернет компаниите за наличието на съдържание с терористичен характер. Само за малко повече от две години е било сигнализирано за над 35 000 случая на съдържание с терористичен характер, като между 80 и 90 % от това съдържание е било премахнато. Ясно е обаче, че ответните действия не са достатъчни за ефективното прекратяване на разпространението на терористични материали онлайн. Ето защо на втората среща на високо равнище на интернет форума на ЕС през декември 2016 г. Комисията приветства ангажимента на четири от най-големите компании да създадат база данни с кодове за сегментиране, за да се предотврати преместването на материали с терористично съдържание от една платформа на друга. Вследствие на призивите в изявлението от срещата на върха на Г-7 в Таормина, в плана за действие на Г-20 относно борбата с тероризма и в заключенията на Европейския съвет от заседанието му през юни 2017 г. членовете на интернет форума на ЕС изготвиха на 17 юли 2017 г. план за действие за борба с терористичното съдържание онлайн. Този план съдържа мерки за ускоряване на автоматичното откриване на незаконно терористично съдържание онлайн, за обмен на свързани с това технологии и инструменти с по-малки компании, за постигане на пълно въвеждане и използване на базата данни с кодове за сегментиране и за предоставяне на гражданското общество на възможности за отправянето на алтернативни послания. Както беше обявено на интернет форума на ЕС през декември 2016 г., програмата за овластяване на гражданското общество вече е в ход — тя разполага с финансиране в размер на 10 милиона евро от Комисията, а целта ѝ е да допринесе за увеличаване на въздействащите алтернативни послания онлайн.

В по-общ план Комисията продължи през последната година да оказва **подкрепа за предотвратяването на радикализацията и борбата с нея на национално и местно равнище**, по-специално чрез мрежата за осведоменост по въпросите на радикализацията (RAN), която работи с местни представители на общностно равнище. Мрежата предлагаше обучение и консултации на държавите членки и изготви редица добри практики, насоки, наръчници и препоръки⁴³. Сред обхванатите теми и въпроси са поляризацията, радикализацията в затворите и програмите за излизане от екстремизма, мерките за подпомагане на семейството, работата с младежите и образованието, полицейската дейност в близост до общността, комуникацията и информационните кампании, ангажираността и овластяването на младите хора, мерките, които се предприемат по отношение на завръщащите се чуждестранни бойци терористи.

⁴² COM(2016) 379 final (14.6.2016 г.). Вж. осмия доклад за напредъка по създаването на ефективен и истински Съюз на сигурност (COM(2017) 354 final, 29.6.2017 г.) и приложение 2 към него за преглед на актуалното състояние на изпълнението на действията, набелязани в съобщението от юни 2016 г.

⁴³ На 19 юни 2017 г. мрежата представи ръководство, озаглавено „Възможни действия спрямо завръщащи се чуждестранни бойци“, което има за цел да помогне на държавите членки да се справят с предизвикателствата, поставяни от завръщащи се чуждестранни бойци терористи.

На 27 юли 2017 г. Комисията създаде експертна група на високо равнище по въпросите на радикализацията⁴⁴, в която участват основните заинтересовани страни на европейско и национално равнище. Сред задачите на групата фигурират разработването на набор от ръководни принципи и препоръки за бъдещата работа в тази област както на равнището на Съюза, така и на национално равнище, и анализирането на нуждата от механизми за по-структурирано сътрудничество за целите на предотвратяване на радикализацията на равнището на ЕС.

5. Текуща работа

В подробната оценка на политиката на ЕС в областта на сигурността⁴⁵ са набелязани предизвикателства и пропуски пред ефективното сътрудничество в контекста на Съюза за сигурност и е посочена необходимостта от доразвиване и адаптиране на действащите политики и инструменти с цел да се предприемат действия в отговор на бързо променящите се заплахи и предизвикателства за сигурността.

Работата по постигането на **оперативна съвместимост на информационните системи** напредва приоритетно вследствие на заключенията на Съвета от юни 2017 г. относно оперативната съвместимост и заключенията на Европейския съвет от юни 2017 г. През юли 2017 г. Комисията публикува оценка на въздействието от етапа на създаване. Понастоящем тече широка обществена консултация, която ще продължи до средата на октомври 2017 г. На тази основа Комисията ще представи законодателно предложение във възможно най-кратък срок.

Борбата с радикализацията също продължава да бъде приоритет. Комисията ускорява работата си в тази област, по-специално чрез експертната група на високо равнище по въпросите на радикализацията. Групата ще представи междинните си констатации преди края на 2017 г. Що се отнася до **предотвратяването на радикализацията онлайн**, високопоставени служители от интернет форума на ЕС ще направят през септември 2017 г. преглед на изпълнението на плана за действие, приет през юли 2017 г., за да подготвят третия интернет форум на ЕС през декември 2017 г. Освен това Комисията ще работи в тясно сътрудничество с новосъздадения глобален интернет форум за борба с тероризма, който допълва усилията, предприемани по линия на интернет форума на ЕС.

В работата си по изготвянето на европейски **действия в отговор на финансирането на тероризма** Комисията изпълнява действията, посочени в плана за действие от 2 февруари 2016 г.⁴⁶ Това включва анализа на мерки за подобряване на достъпа до централните регистри на банковите сметки и за ограничаване на плащанията в брой⁴⁷. Друг ключов аспект на тази работа е извършването на оценка на евентуална европейска система за проследяване на операции, свързани с тероризма, която би могла да допълни действащото споразумение между ЕС и САЩ относно програмата за проследяване на финансирането на тероризма (ППФТ)⁴⁸, като проследява операции, които не попадат в

⁴⁴ C(2017) 5149 final (27.7.2017 г.).

⁴⁵ SWD(2017) 278 final (26.7.2017 г.), стр. 8—11.

⁴⁶ COM (2017) 50 final (2.2.2016 г.).

⁴⁷ http://ec.europa.eu/smart-regulation/roadmaps/docs/plan_2016_028_cash_restrictions_en.pdf.

⁴⁸ ОВ L 195/5-14 (27.7.2010 г.). Чрез Програмата за проследяване на финансирането на тероризма (ППФТ) се събира значителен обем разузнавателна информация, която е помогнала за разкриването на терористични заговори и проследяването на техните автори. Свързаното с нея споразумение относно

обхвата на посоченото споразумение. В третия доклад за напредъка по създаването на ефективен и истински Съюз на сигурност от декември 2016 г.⁴⁹ Комисията представи първоначален анализ на евентуалното създаване на европейска система за проследяване на финансирането на тероризма и обяви, че ще продължи своята оценка. Публикуваната на 27 юни 2017 г. наднационална оценка на Комисията на рисковете, свързани с финансирането на тероризма⁵⁰, потвърди, че терористите и престъпниците се опитват да използват финансовия сектор за своите дейности, например чрез измами, за които използват потребителски кредити и заеми в нисък размер. Звената за финансово разузнаване (ЗФР) имат централна роля за преодоляване на предизвикателствата, свързани с изпирането на пари и финансирането на тероризма. Те отговарят за получаването и анализирането на информацията и разпространяват резултатите от своя анализ до компетентните органи. Въпреки това, както се посочва в доклад от декември 2016 г.⁵¹, съществуват значителни разлики в статута, правомощията за достъп, обмяна и използването на информация, организацията и нивото на самостоятелност на ЗФР, които могат да се отразят отрицателно на способността им да си сътрудничат помежду си и с други съответни органи. В работния документ на службите на Комисията от юни 2017 г. относно подобряването на сътрудничеството между звената за финансово разузнаване⁵² са набелязани както регулаторни, така и нерегулаторни мерки, които биха помогнали за преодоляване на установените трудности. Комисията ще направи допълнителна оценка на тези мерки, като проведе обсъждания с експерти от националните ЗФР, правоприлагащите органи и съдебните органи. Тя ще представи констатациите си в някой от следващите доклади за напредъка по отношение на Съюза на сигурност.

Необходимо е да продължи работата по ограничаване на достъпа до опасни вещества, които терористичните мрежи могат да използват като **взривни вещества**. Взривните вещества, произведени в домашни условия, са най-често срещаният вид взривни вещества, използвани в неотдашните нападения, по-специално триацетон трипероксид⁵³. Както бе обявено в неотдашния доклад относно прилагането на Регламента относно прекурсорите на взривни вещества⁵⁴, Комисията е в процес на проучване на евентуални допълнителни и засилени мерки, за да се попречи на терористите да се снабдяват с взривни вещества.

С оглед на засилването на **защитата на лесните мишени** новосъздадената група за политиката на ЕС за защита на лесните мишени ще проведе първото си заседание на 18 и 19 септември 2017 г., подпомогната от две подгрупи, съставени от практикуващи специалисти и стопански субекти, сред които има и частни заинтересовани страни. В рамките на групата на практикуващите специалисти беше създадена мрежа за защита на лесните мишени, изложени на висок риск, чиято първа среща ще се проведе от 24 до 26 октомври 2017 г. в Испания.

обмяна на финансова информация гарантира защитата на личния живот на гражданите на ЕС и предоставя на правоприлагащите органи на САЩ и ЕС мощен инструмент за борба с тероризма.

⁴⁹ COM(2016) 831 final (21.12.2016 г.).

⁵⁰ COM(2017) 340 final (26.6.2017 г.).

⁵¹ „Mapping Exercise and Gap Analysis on FIUs' Powers and Obstacles for Obtaining and Exchanging Information“ („Проучване и анализ на пропуските по отношение на правомощията на ЗФР в ЕС и на пречките за получаване и обмен на информация“), подготвен от проектен екип от държавите членки в контекста на платформата на ЗФР в ЕС

(<http://ec.europa.eu/transparency/regexpert/index.cfm?do=groupDetail.groupDetailDoc&id=33583&no=2>).

⁵² SWD(2017) 275 final (26 юни 2017 г.).

⁵³ Доклад за ситуацията и тенденциите в развитието на тероризма 2017 г., Европол.

⁵⁴ COM(2017) 103 final (28.2.2017 г.).

Както беше обявено през януари 2017 г.⁵⁵, Комисията е в процес на разработването на насоки за това как националните закони за **съхраняването на данни** могат да бъдат съставени в съответствие с решенията на Съда на Европейския съюз.

III. ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ДРУГИ ПРИОРИТЕТНИ ДОСИЕТА В ОБЛАСТТА НА СИГУРНОСТТА

1. Законодателни инициативи

Продължава работата по законодателните предложения на Комисията⁵⁶, насочени към **укрепването на Шенгенската информационна система (ШИС)**. Последното обсъждане на равнище работна група в Съвета се проведе на 26 юли 2017 г. и естонското председателство на Съвета си е поставило за цел да постигне мандат за преговори до октомври 2017 г. В Европейския парламент докладчиците представиха своя проектодоклад през юни 2017 г. и се очаква комисията по граждански свободи, правосъдие и вътрешни работи (LIBE) да гласува мандата за преговори на 11-12 октомври 2017 г. Комисията призовава съзаконодателите да постигнат споразумение по тези важни предложения преди края на 2017 г. като част от програмата за оперативна съвместимост, определена в седмия доклад за напредъка по създаването на ефективен и истински Съюз на сигурност⁵⁷.

2. Незаконодателни инициативи

В областта на **сигурността на транспорта** и с цел допълване на работата, извършвана съвместно с държавите членки на равнище ЕС за повишаване на сигурността на гражданското въздухоплаване, Комисията започна работа по оценяването на риска и за други начини на транспорт, за да установи пропуските и набележи възможните мерки за смекчаване на установените рискове. На среща, проведена на 15 юни 2017 г., службите на Комисията обсъдиха с държавите членки заплахите за железопътния транспорт и начини за засилване на сътрудничеството, което ще допринесе за справянето с тази заплаха. Следващото заседание ще се състои през октомври 2017 г.

В контекста на **борбата с киберпрестъпността** първата годишнина на **инициативата No More Ransom** („Стоп на изнудването“) на 25 юли 2017 г. беше отбелязана чрез включването в нея на нови партньори, инструменти и езици⁵⁸. **No More Ransom**, която стартира през 2016 г., представлява публично-частна инициатива за борба със софтуерите за изнудване, подкрепяна от Европол. Тя съдейства на жертвите на софтуери за изнудване, като им предоставя на разположение на своя портал над 50 различни декриптиращи инструмента, понастоящем на 26 различни езика. От стартирането на инициативата досега са били извършени повече от 28 000 успешни декриптирания, което е лишило киберпрестъпниците приходи в размер на около 8 милиона евро под формата на откуп. Инициативата предлага новаторски модел на сътрудничество, при който се използва ефективно и конкретно публично-частно партньорство за борба с киберпрестъпността. Инициативата се разрасна и понастоящем в нея участват повече от 100 партньори, включително седем асоциирани и 98

⁵⁵ COM(2017) 41 final (25.1.2017 г.).

⁵⁶ COM(2016) 881 final (21.12.2016 г.), COM(2016) 882 final (21.12.2016 г.), COM(2016) 883 final (21.12.2016 г.).

⁵⁷ COM(2017) 261 final (16.5.2017 г.).

⁵⁸ <https://www.europol.europa.eu/newsroom/news/over-28-000-devices-decrypted-and-100-global-partners-%E2%80%93-no-more-ransom-celebrates-its-first-year>.

подпомагащи партньори (34 правоприлагащи агенции и 64 организации от частния и публичния сектор).

След месеци на подготовка и координация на международно равнище успешно **бяха свалени два от най-големите престъпни пазари от даркнет — AlphaBay и Hansa**⁵⁹. Очаква се в резултат на това да бъдат предприети стотици нови разследвания в Европа. При две мащабни полицейски операции, ръководени от американското Федерално бюро за разследвания, американската Агенция за контрол върху разпространението на наркотици и нидерландската национална полиция с подкрепата на Европол, беше блокирана инфраструктура на сивата престъпна икономика, която се е занимавала с търговията на над 350 000 незаконни стоки, сред които наркотици, огнестрелни оръжия и зловреден софтуер за извършването на киберпрестъпления. Съгласуваните полицейски акции в ЕС и САЩ са сред най-професионалните операции в борбата с престъпните дейности онлайн.

3. Външно измерение

На 26 юли 2017 г. Съдът на Европейския съюз даде становището си относно съвместимостта на **споразумението между ЕС и Канада относно предаването и обработката на резервационни данни на пътниците (PNR данни)** с Договорите⁶⁰. Според становището на Съда, което е в отговор на искане на Европейския парламент, предвиденото споразумение не може да бъде сключено в сегашния си вид, тъй като някои от разпоредбите му са несъвместими с основните права, признати от ЕС, по-специално правото на защита на личните данни и правото на зачитане на личния живот. Въпреки че според Съда предаването на PNR данни от ЕС на Канада и намесата в основните права, която съставлява това предаване, са обосновани, за да се гарантира общественият ред в контекста на борбата с терористичните престъпления и тежките международни престъпления, той отбелязва, че няколко от разпоредбите на предвиденото споразумение не се ограничават до строго необходимото и не предвиждат ясни и достатъчно точни правила.

Като се има предвид, че използването на PNR данни е важен инструмент в борбата с тероризма и тежките международни престъпления, Комисията ще предприеме необходимите действия, за да може предаването на PNR данни да продължи при пълното зачитане на основните права в съответствие със становището на Съда. Понастоящем Комисията приключва своя анализ на становището на Съда и скоро ще поиска от Съвета мандат за започването на преговори с Канада с цел преразглеждане на съществуващото споразумение, така че то да бъде бързо приведено в съответствие с изискванията, изложени в становището на Съда.

V. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Настоящият доклад представя постигнатия през последната година напредък в създаването на Съюз на сигурност. Той показва как са изпълнени всички свързани със сигурността приоритети, набелязани в речта за състоянието на Съюза през 2016 г. и в работната програма на Комисията за 2017 г. Работата по изпълнението предоставя основата за по-нататъшни съвместни действия с Европейския парламент и Съвета през предстоящата година за преодоляване на настоящите заплахи и предизвикателства пред

⁵⁹ <https://www.europol.europa.eu/newsroom/news/massive-blow-to-criminal-dark-web-activities-after-globally-coordinated-operation>.

⁶⁰ <https://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2017-07/cp170084bg.pdf>.

сигурността и в съответствие с приоритетите, които ще бъдат определени в речта за състоянието на Съюза през 2017 г.

Следващият доклад за напредъка по създаването на Съюз на сигурност ще бъде представен през октомври 2017 г.